

Van der Oudermeulenlaan 13,15,17, boerderij

Adres	Van der Oudermeulenlaan 13, 15 en 17
Postcode	2243 CR
Kadastraal nummer	Van der Oudermeulenlaan 13 F10956 Van der Oudermeulenlaan 13, 15 en 17 F 11162
Naam	Out Wassenaer / De Driesprong
Beschermd gezicht	Ja
Aantal onderdelen behorend tot het beschermd monument	1
Benoeming onderdelen complex	Krukhuisboerderij
Oorspronkelijke functie	Agrarisch
Datering/Bouwjaar	17 ^{de} -eeuwse oorsprong

Omvang bescherming

De bescherming betreft de voormalige KRUKHUISBOERDERIJ (L-VORMIG), waarbij het tussenlid en het bijgebouw bouwkundig aan de boerderij verbonden zijn en derhalve tot de bescherming behoren. Deze onderdelen zijn echter van zeer ondergeschikt belang. De bescherming richt zich op de hoofdvorm van de boerderij/school en in zijn indeling en detaillering met name op het voorhuis. De bescherming van het interieur is beperkt tot de onderdelen met hoge bouwhistorische verwachtingswaarde, zoals de 17de-eeuwse kelder.

Inleiding

De voormalige boerderij heeft zijn oorsprong in de 17de eeuw. De boerderij stond in 1652 bekend als Out Wassenaer. In dat jaar werd jonker Amelis van den Bouchorst, die in Wassenaar meerdere bezitten had, eigenaar. Bouchorst was opdrachtgever voor de aanleg van de buitenplaats Rijksdorp. In 1786 kocht Cornelis Joan de Lange van Wijngaarden, die ook de aangrenzende buitenplaats Hoogwoude (of Hoogwolde) bezat, de boerderij. Rond 1800 ging deze buitenplaats Oud Wassenaar heten. Tot begin 20ste eeuw behoorde de boerderij, die inmiddels De Driesprong heette, tot Oud Wassenaar.

De boerderij heeft een typerende plattegrond voor een 17de-eeuwse boerderij met een dwars voor de stal gebouwd voorhuis, waardoor een L-vormige plattegrond is ontstaan en waarbij zich in de uitgebouwde poot van de L de kelder met opkamer bevindt. Behalve de boerderij was er ook nog

een karnmolenhuis, een bijgebouw en een hooiberg. Het bijgebouw werd in 1917 al verbouwd tot kantoor 'De Driesprong' van het architectenbureau Hoek & Wouters. Ook werd volgens tekening in de stal van de boerderij een kantoor ingericht, maar of dit toen gerealiseerd is, is niet duidelijk. De boerderij verloor zijn agrarische functie geheel in 1921, toen de agrariër vertrok en de r.-k. parochie De Goede Herder de boerderij kocht en die in 1923 liet verbouwen tot hulpkerk door J.T. Wouters (1866-1932). Deze parochie was net nieuw opgericht als afsplitsing van de St.-Willibrordus (Kerkstraat 77) ter bediening van de nieuwe villawijken van Wassenaar-zuid. De architectenkeuze lag voor de hand: niet alleen hield Wouters kantoor in het bijgebouw, maar ook was hij rooms-katholiek. Hij ontwierp ook onder meer de r.-k. school aan de Van Heeckerenstraat 2 in 1922. Bij de verbouwing werd de gehele stal ingericht als kerkruimte en ook nog uitgebreid naar de noordzijde en verbonden met het kantoorgebouw van Wouters, dat werd ingericht als pastorie en kosterswoning. In het voorhuis werd onder meer de sacristie ingericht. Aan de noordwestzijde (kopse kant van de stal) werd een entreeportaal aangebouwd. In 1925 volgde opnieuw een interne verbouwing van het voorhuis, ditmaal door architectenbureau J.A. en L. van der Laan. Wederom was de architectenkeuze logisch: Van der Laan ontwierp in die tijd de lagere school Pius X aan de Oud Wassenaarseweg 13; aansluitend werd De Goede Herderkerk en kosterswoning aan de Stoeplaan 4 door dit bureau ontworpen. Na de ingebruikname van de nieuwe kerk aan de Stoeplaan begin jaren dertig werd de boerderij als patronaatsgebouw in gebruik genomen. In 1950 volgde opnieuw een functiewijziging, gepaard gaande met een verbouwing en vergroting, namelijk als Montessorischool Sint Anna te Drieën door architect P.N. de Bruijn (1898-1968). Andermaal lag de keuze voor deze architect voor de hand: De Bruijns rooms katholieke geloofsovertuiging speelde een grote rol in zijn werk en hij was betrokken bij de uitbreiding van de school aan de Van Heeckerenstraat 2 in 1951. In de voormalige stal werden drie klaslokalen en een gang gerealiseerd. In de gang is een herinneringsplaquette verwerkt van terracotta met de tekst "(...)Hier was een huistee / dan een kerk / en nu een school / A 1950 D." Het bijgebouw bleef als pastorie in gebruik, en het tussenlid tussen boerderij en bijgebouw werd vergroot en bij de school getrokken (toiletten, keukentje). In 1956-1958 en 1975 volgden opnieuw wijzigingen van indeling en gevels, waarbij ook het voorhuis opnieuw gewijzigd werd. Hierbij werden ramen vernieuwd, maar wel naar bestaand voorbeeld en in de voorgevel werd de indeling gehandhaafd.

Over Oud Wassenaar/Hoogwolde

Oud Wassenaar is voortgekomen uit de 18de-eeuwse buitenplaats Hoogwoude of Hoogwolde. Dit buiten werd in 1845 gekocht door Guillaume (Willem) Groen van Prinsterer (1801-1876), een antirevolutionair Nederlands politicus en historicus. Groen van Prinsterer was kabinetssecretaris (1829-1836), lid van de Kamer van Grondwetsherziening (1840) en lid van de Tweede Kamer (1849-1857, 1862-1866). Groen van Prinsterer woonde in Den Haag en bracht tijdens de zomermaanden in Wassenaar door – vanaf 1845 op Oud Wassenaar. In 1870 kocht hij Blankenburg en in 1872 verkocht hij Oud Wassenaar aan Cornelis Jan van der Oudermeulen (1838-1904), stalmeester in buitengewone dienst van Koning Willem III en onder meer hoogheemraad van Rijnland. Van der Oudermeulen liet het bestaande huis afbreken en het huidige 'kasteel' Oud Wassenaar bouwen. Ook de tuin- en parkaanleg liet hij wijzigen, waarbij de vroeg-landschappelijke aanleg door tuinarchitect C.E.A. Petzold getransformeerd werd naar een late landschappelijke aanleg. Na het overlijden van Van der Oudermeulen in 1904 kwam de buitenplaats, samen met het naastgelegen Rust en Vreugd, in handen van Nationaal Grondbezit N.V. en in 1908 van de exploitatiemaatschappij 'Park Groot Haesebroek' onder directie van de architect J.T. Wouters. Het formele gedeelte van de buitenplaats, langs de rechte lanen (Oud Wassenaarseweg, Beukenlaan (nu: Groen van Prinstererlaan) en Lindelaan), werd in de jaren daarna verkaveld tot villapark en bebouwd. De landhuizen aan de zuidoostzijde van de centrale vijverpartij van Oud Wassenaar, namelijk Van der Oudermeulenlaan 20 uit 1920 en Laan van Hoogwolde 1 uit 1930 behoren ook tot deze ontwikkeling. De Van der Oudermeulenlaan werd aangelegd als oprijlaan naar Oud Wassenaar; de boerderij lag aan deze oprijlaan.

Stedenbouwkundige aspecten

De voormalige boerderij is gesitueerd in de bocht van de Van der Oudermeulenlaan richting Oud Wassenaarseweg en ligt net niet in de as van de oprijlaan naar Oud Wassenaar (Van der Oudermeulenlaan). De auto-oprit is wel op de as van de laan georiënteerd. Ten zuidwesten ligt een speeltterrein van de school. Ten zuidwesten en noordwesten daarvan ligt De Goede Herderkerk met bijbehorende bijgebouwen en begraafplaats. Het bijgebouw dat via een tussenlid met het hoofdgebouw is verbonden ligt ten noordoosten van het hoofdgebouw. Voor de boerderij ligt een tuin van ruim 30 meter. Ondanks dit terugliggen en dat de aswerking ontbreekt, vervult deze boerderij toch een belangrijke stedenbouwkundige rol vanuit de beleving van de historie van dit gebied.

Architectonische beschrijving¹

Het gebouw bestaat uit een éénlaags, langgerekt volume en haaks daarop (aan de voorzijde) een smal voorhuis. Het voorhuis heeft een schilddak; het zadeldak van de voormalige stal heeft een wolfseind. Er zijn geen dakkappen, met uitzondering van een zeer kleine dakkapel in het zuidelijke dakvlak van het voormalige stalgedeelte.

Het pand is in baksteen opgetrokken, waarbij het voormalige stalgedeelte deels witgeschilderd is, terwijl het voorhuis gepleisterd en vervolgens witgeschilderd is. Uitbouwen zijn in schoon werk en pleisterwerk uitgevoerd. In het voorhuis zijn staafvormige muurankers verwerkt. Het voormalige staldak is gedekt met gesmoorde Hollandse pannen; het voorhuis met gesmoorde kruispannen. De gevel aan de zuidwestzijde stamt uit 1950 en het ontwerp van De Bruijn is vrijwel gaaf bewaard gebleven, met gevels in kettingverband, stalen ramen en een entreeportiek.

De voorgevel van het voorhuis is asymmetrisch ingedeeld met links de keldervensters en daarboven twee vensters van de opkamer en rechts drie vensters en een deur. De kelderramen hebben diefijzers en luiken.

Waardstelling

Het voormalige boerderij is vanwege de cultuurhistorische -, architectuurhistorische - en ensemblewaarde van algemeen belang voor de gemeente Wassenaar

- als onderdeel van, als uitdrukking van en als herinnering aan de ontwikkelingsgeschiedenis van Wassenaar en als onderdeel van de ontwikkelingsgeschiedenis van de buitenplaats Hoogwoude(Hoogwolde)/Oud Wassenaar en de r.-k. parochies in het bijzonder;
- vanwege de sociaal-culturele en typologische betekenis als voormalige boerderij, voormalige hulpkerk en huidige school annex woonhuis;
- vanwege de ouderdom en de bouwhistorische waarde, met name van de kelder in het voorhuis;
- vanwege de redelijk gaaf bewaarde en voor het type boerderij typerende L-vormige hoofdvorm;
- vanwege de herkenbaarheid vanwege die hoofdvorm en vanwege het uiterlijk van het voorhuis als een voormalig agrarisch gebouw;
- vanwege de ligging binnen een van rijkswege beschermd dorpsgezicht, namelijk 'landgoederenzone van Wassenaar, Voorschoten en Leidschendam-Voorburg';
- vanwege de beeldondersteunende ligging in de bocht van de Van der Oudermeulenlaan richting de Oud Wassenaarseweg.

---

¹ Deze beschrijving is geen uitputtende beschrijving maar een beknopte schets van de belangrijkste aspecten ten aanzien van hoofdvorm, materialen en detaillering.

Bijlagen

Foto's situatie 2012; afbeelding Google Earth; kadastrale kaart.

Literatuur/bronnen

Gemeentearchief/bouwdossiers; bezoek ter plaatse van exterieur 31 augustus 2011 en 9 maart 2012; www.bonas.nl;

Lit, R. van, et.al, 'Jong Monumentaal Wassenaar', 2003;

Lit, R. van en C. Scheffer, 'Boerenerfgoed. Het boerderijenboek van Voorschoten en Wassenaar', TasT, 2006.